

คอลัมน์ "จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง"

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 22 พฤษภาคม 2546

SARS กับผลกระทบทางเศรษฐกิจ

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

อาเซียบูรพายังคงมีอาการน่าเป็นห่วงในแง่การระบาดของโรค SARS ในขณะที่มีความพยายามในการควบคุมการระบาดของโรคนี้ในฮ่องกง สิงคโปร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน จนดูเหมือนว่าการระบาดอยู่ในขอบเขตที่สามารถควบคุมได้ แต่แล้วการระบาดกลับปะทุอย่างรุนแรงในไต้หวันนับตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม 2546 เป็นต้นมา

SARS หรือ Severe Acute Respiratory Syndrome ปรากฏในมณฑลทกวางตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 แต่เป็นเพราะความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายซึ่งเน้นการปกปิดการแพร่ระบาดของโรค โลกจึงมิได้รับการเตือนภัย กว่าที่องค์การอนามัยโลก (WHO) จะเตือนว่า SARS เป็นภัยต่อสุขภาพของมนุษย์พิภพก็ตกเดือนมีนาคม 2546 โดยที่นายแพทย์คาร์โล เออร์บานี (Carlo Urbani) เจ้าหน้าที่องค์การอนามัยโลกผู้เตือนภัย SARS ต้องสังเวชชีวิตด้วยโรคนี้เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2546

ตามสถิติที่ประมวลโดยองค์การอนามัยโลกจนถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2546 จำนวนผู้ป่วยเป็นโรค SARS ทั่วโลกมีถึง 7,864 ราย ตายไปแล้ว 643 ราย กว่า 65% ของผู้ป่วยอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน (5,236 ราย) กว่า 80% ของผู้ตายอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน (289 ราย) และฮ่องกง (251 ราย) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

การระบาดของโรค SARS ก่อผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างปราศจากข้อกังขา ผลกระทบจะรุนแรงมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของโรค ระยะเวลาแห่งการแพร่ระบาด และโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ

หาก SARS สามารถคร่าชีวิตมนุษย์ได้โดยง่าย ผลกระทบทางเศรษฐกิจย่อมรุนแรง เดิมเชื่อกันว่า SARS มิใช่โรคระบาดที่ร้ายแรง องค์การอนามัยโลกเสนอตัวเลขอัตราการตายด้วยโรค SARS ในระดับ 6-10% แต่ผลการศึกษาของทีมนักวิจัยจาก Imperial College แห่งสหราชอาณาจักร ร่วมกับ University of Hong Kong และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขฮ่องกง ซึ่งศึกษาสถิติผู้ป่วยด้วยโรค SARS ในฮ่องกงระหว่างวันที่ 20 กุมภาพันธ์ถึงวันที่ 15 เมษายน

2546 พบว่า อัตราการตายด้วยโรค SARS สูงถึง 20% และแตกต่างกันตามอายุของผู้ป่วย กล่าวคือ สำหรับกลุ่มผู้ป่วยที่มีอายุเกิน 60 ปี อัตราการตายสูงถึง 55% ส่วนกลุ่มผู้ป่วยที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี อัตราการตายอยู่ในระดับเพียง 6.8%

หากการระบาดของ SARS ยืดเยื้อ ผลกระทบทางเศรษฐกิจจะรุนแรง เพราะการระบาดของ SARS สร้างภาวะอึมครึมทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ประเทศที่มีการระบาดของ SARS จำเป็นต้องเร่งควบคุมมิให้การระบาดบานปลาย หากการระบาดของ SARS สามารถจำกัดภายในไตรมาสเดียว ผลกระทบทางเศรษฐกิจย่อมมีจำกัดด้วย แต่ถ้าการระบาดของ SARS ยืดเยื้อนานนับปี ผลกระทบทางเศรษฐกิจย่อมรุนแรง

สังคมเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างแตกต่างกันมีความสามารถในการรับผลกระทบอันเกิดจากการระบาดของ SARS แตกต่างกัน ประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจอันมั่นคงจะสามารถรับผลกระทบได้ดีกว่าประเทศที่มีความอ่อนแอเชิงโครงสร้าง ประเทศที่มีความอ่อนแอทางการคลังจะอยู่ในสภาพยากลำบากมากกว่าประเทศที่มีความแข็งแกร่งทางการคลัง ประเทศที่พึ่งพิงภาคบริการมากจะได้รับผลกระทบมากกว่าประเทศที่พึ่งพิงภาคบริการน้อย

การระบาดของโรค SARS ก่อผลกระทบทางเศรษฐกิจได้อย่างน้อย 4 ช่องทาง กล่าวคือ

ช่องทางที่หนึ่ง ได้แก่ การก่อกำเนิดผลกระทบผ่านอุปสงค์ (Demand Channel) การระบาดของโรค SARS ทำลายความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และสร้างสภาวะความไม่แน่นอนในระบบเศรษฐกิจ ประชาชนจะอยู่โยงติดบ้าน เพื่อลดโอกาสในการติดโรค การใช้จ่ายในการบริโภคย่อมลดลง การท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีการระบาดของโรค SARS การลดการใช้จ่ายในการบริโภคกระทบต่ออุปสงค์มวลรวม ประเทศที่ยังไม่ฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจะฟื้นตัวได้ด้วยความยากลำบาก ในขณะที่ประเทศที่เผชิญภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจจะต้องประสบกับความยืดเยื้อของภาวะดังกล่าว ในอีกด้านหนึ่ง การลดรายจ่ายในการบริโภคจะช่วยให้เงินเฟ้ออยู่ในอัตราต่ำ

ช่องทางที่สอง ได้แก่ การก่อกำเนิดผลกระทบผ่านอุปทาน (Supply Channel) การลดลงของอุปสงค์มวลรวมมีผลต่อภาคการผลิตโดยตรง ความซบเซาของการท่องเที่ยวกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจการบิน ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจการค้าปลีก การเดินทางระหว่างประเทศในเอเชียบูรพาพลดลงอย่างฮวบฮาบ สายการบินจำนวนมากประสบภาวะขาดทุนอย่าง

รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Cathay Pacific อัตราห้องว่างของโรงแรมเพิ่มขึ้นในอัตราสูงยิ่ง ประเทศที่พึ่งพิงภาคบริการสูงได้รับผลกระทบมากกว่าประเทศที่พึ่งพิงภาคบริการต่ำ

ช่องทางที่สาม ได้แก่ การก่อผลกระทบผ่านตลาดการเงินระหว่างประเทศ การระบาดของโรค SARS สร้างสภาวะความไม่แน่นอนในตลาดและสร้างผลกระทบทางจิตวิทยา ความเชื่อมั่นในตลาดที่ถูกกัดกร่อนมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ความแปรปรวนของราคาหลักทรัพย์กระทบต่อรายได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุปสงค์อีกทอดหนึ่ง หากนานาประเทศสามารถควบคุมการระบาดของโรค SARS ในเวลาอันรวดเร็ว ผลกระทบดังกล่าวนี้ย่อมมีน้อยหรือเกือบไม่มีเลย ในกรณีตรงกันข้าม หากการระบาดของโรค SARS ยืดเยื้อ ผลกระทบดังกล่าวนี้จะรุนแรง

ช่องทางที่สี่ ได้แก่ การก่อผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรภายในภาครัฐบาล หากการระบาดของโรค SARS ยังผลให้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการควบคุม ป้องกัน และเยียวยาผู้ป่วย งบประมาณส่วนที่เหลือสำหรับจัดสรรเพื่อการลงทุนหรือกิจกรรมด้านอื่นย่อมมีน้อย

บริษัทการเงินระหว่างประเทศสนใจศึกษาผลกระทบของการระบาดของโรค SARS ที่มีต่อเศรษฐกิจมหภาคของประเทศต่างๆ เพื่อให้คำแนะนำแก่นักลงทุนระหว่างประเทศ ผลการประมาณการของ Morgan Stanley และ Standard and Poors บ่งชี้ในทิศทางเดียวกันว่า การระบาดของโรค SARS มีผลลดทอนอัตราการจำเรอเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ในเอเชียบูรพาและอุซาคเนย์ (ดูตารางที่ 2)

องค์กรโลกบาล ดังเช่นธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ รวมตลอดจนธนาคารพัฒนาเอเชีย สนใจประมาณการผลกระทบทางเศรษฐกิจมหภาคอันเกิดจากการระบาดของโรค SARS เช่นเดียวกัน ขนาดของผลกระทบที่ประมาณการได้ไม่สูง กล่าวคือ อัตราการจำเรอเติบโตทางเศรษฐกิจในเอเชียบูรพาจะลดลงในระดับ 0.1-0.4% ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อสมมติว่า การระบาดของโรค SARS ไม่ยืดเยื้อ

เมื่อโรค SARS ยังไม่มีที่ท่าว่าจะหยุดระบาด ธนาคารพัฒนาเอเชียเสนอประมาณการผลกระทบใหม่ โดยยึดข้อสมมติเกี่ยวกับความยืดเยื้อของการระบาดของโรค SARS แตกต่างกัน ผลการประมาณการพบว่า หากการระบาดของโรค SARS ยืดเยื้อถึง 2 ไตรมาส (6 เดือน) ผลกระทบทางเศรษฐกิจมหภาคจะค่อนข้างรุนแรง โดยฮ่องกงมีอัตราการเติบโตติดลบ (-1.4%) สิงคโปร์เหลือ 0.7% และได้หวันเหลือ 1.8% ในปี 2546 (ดูตารางที่ 3)

ในกรณีของประเทศไทย Morgan Stanley ประมาณการเมื่อต้นเดือนเมษายน 2546 ว่า การระบาดของโรค SARS จะทำให้อัตราการจำเรอเติบโตทางเศรษฐกิจในปี 2546

ลดลงจาก 4.0% เหลือ 3.5% ในขณะที่ Standard and Poors เสนอประมาณการในระยะเวลา
ใกล้เคียงกันว่า อัตราการจำเรื้อเติบโตทางเศรษฐกิจจะลดลง 0.1-1.0% (ดูตารางที่ 2)

ก่อนที่โรค SARS ระบาด ธนาคารพัฒนาเอเชียเสนอประมาณการว่า ระบบ
เศรษฐกิจไทยจะเติบโตในอัตรา 5.0% ในปี 2546 การระบาดของโรค SARS ทำให้ธนาคารพัฒนา
เอเชียปรับตัวเลขประมาณการดังกล่าวนี้ หากโรค SARS ระบาดเป็นเวลา 1 ไตรมาส อัตราการ
จำเรื้อเติบโตของเศรษฐกิจไทยจะลดลงเหลือ 4.3% หากยืดเยื้อเป็น 2 ไตรมาส จะเหลือเพียง
3.4% (ดูตารางที่ 3)

SARS ก่อผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างปราชัยจากข้อสงสัยประจักษ์พยานของ
ผลกระทบดังกล่าวนี้ หาได้จากอัตราห้องว่างของโรงแรม สถานะการเงินของบริษัท การบินไทย
จำกัด และความคึกคักของถนนข้าวสาร ใครก็ตามที่ยังคงละเมอเพื่อพบว่า ระบบเศรษฐกิจไทย
จะยังคงเติบโตในอัตรา 6% ใครคนนั้นหากไม่หนาแน่นด้วยอวิชชา ก็ต้องหาทางปรับแต่งบัญชี
ประชาชาติ

หมายเหตุ

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรค SARS ค้นได้จากองค์การอนามัยโลกดู www.who.org
2. รายงานข่าวความรุนแรงของการระบาดของโรค SARS ในเอเชียบูรพา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในไต้หวัน โปรดอ่าน "Asia s SARS Crisis Deepens", *BBC News* (May 19, 2003).
3. รายงานข่าวการวิจัยว่าด้วยอัตราการตายด้วยโรค SARS โปรดอ่าน "Research Puts SARS Mortality Rate at 20%", *The Guardian* (May 7, 2003).
4. บทวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการระบาดของโรค SARS ดูอาทิ
Robert Walgate, "SARS and Poverty : The Missing Argument", *openDemocracy* (May 2, 2003)
Gerard Lyons, "SARS Has Us Down But Not Out", *The Guardian* (April 28, 2003).
5. การประมาณการผลกระทบของการระบาดของโรค SARS ที่มีต่อเศรษฐกิจมหภาค ดูอาทิ
Asian Development Bank, "Economic Impact of the SARS Outbreak on East Asia : An Initial Assessment", Regional Economic Monitoring Unit, ADB (May 5, 2003).
Emma Xiaoqin Fan, "SARS : Economic Impacts and Implications", ERD Policy Brief Series No.15 Economics and Research Department, Asian Development Bank (May 2003).

ตารางที่ 1
จำนวนผู้ป่วยและผู้ตายด้วยโรค SARS
จนถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2546

ประเทศ	ผู้ป่วยด้วยโรค SARS		ผู้ตายด้วยโรค SARS	
	จำนวน	%	จำนวน	%
สาธารณรัฐประชาชนจีน	5,236	66.6	289	44.9
ฮ่องกง	1,714	21.8	251	39.0
สิงคโปร์	206	2.6	28	4.3
ไต้หวัน	344	4.4	40	6.2
คานาดา	140	1.8	23	3.6
ไทย	8	0.1	2	0.3
รวมทั่วโลก	7,864	100.0	643	100.0

ที่มา World Health Organization
www.who.org

ตารางที่ 2

ประมาณการผลกระทบของการระบาดของโรค SARS ที่มีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ
ประมาณการของ Morgan Stanley และ Standard and Poor's
ณ เดือนเมษายน 2546

ประเทศ	Morgan Stanley		Standard and Poor's
	อัตราการเติบโต ประมาณการใหม่ (%)	อัตราการเติบโต ที่ลดลง (%)	อัตราการเติบโตที่ลดลง ต่อไตรมาส (%)
สาธารณรัฐประชาชนจีน	6.5	0.5	0.1 - 0.5
ฮ่องกง	2.1	0.6	0.6 - 1.5
ไต้หวัน	2.3	0.5	0.2 - 0.5
เกาหลีใต้	3.5	0.5	0.1 - 0.5
อินโดนีเซีย	3.0	0.2	0.0 - 0.4
ฟิลิปปินส์	3.1	0.3	0.5 - 1.0
สิงคโปร์	2.1	0.8	0.4 - 2.0
มาเลเซีย	3.0	1.1	0.5 - 1.1
ไทย	3.5	0.5	0.1 - 1.0

ที่มา Reuters และ S&P

หมายเหตุ 1. Morgan Stanley ประมาณการเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2546
2. S&P ประมาณการเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2546

ตารางที่ 3

ประมาณการอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเมื่อโรค SARS ระบาด
ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB)
เดือนพฤษภาคม 2546

ประเทศ	ประมาณการอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจปี 2546		
	ก่อน SARS ระบาด	SARS ระบาด 1 ไตรมาส	SARS ระบาด 2 ไตรมาส
อาเซียนบูรพา	5.6	5.3	4.7
สาธารณรัฐประชาชนจีน	7.3	7.3	7.0
ฮ่องกง	2.0	0.8	-1.4
เกาหลีใต้	4.0	3.8	3.5
ไต้หวัน	3.7	2.8	1.8
อุษาคเนย์	4.0	3.4	2.5
อินโดนีเซีย	3.4	3.2	2.3
มาเลเซีย	4.3	3.8	2.9
ฟิลิปปินส์	4.0	3.7	3.2
สิงคโปร์	2.3	1.9	0.7
ไทย	5.0	4.3	3.4

ที่มา ADB